

มติชนรายวัน

พ.ศ. 1 ก.ค. 53

สังคมสันติสุขจากการปรองดอง

วราภรณ์ สามโกเศศ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

(รวม 3 หน้า)

“.....ขอให้คนไทยรักกันเหมือนเดิม.....” เสียงเพลงสร้างสรรคิให้คนไทยรักกัน
ดังกระหึ่มทั่วประเทศ ฟังดูเผิน ๆ คนไทยก็ควรจะรักกันเช่นว่า แต่หากไตร่ตรองแล้วก็จะเห็นว่า
เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ คำถามก็คือถ้าไม่รักกัน แล้วเราจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้อย่างไร

คำตอบก็คืออยู่ร่วมกันได้เหมือนเช่นประเทศอื่นอีกมากมายในโลก และอยู่กันอย่าง
สงบสันติเหมือนเช่นที่ประเทศของเราเคยเป็นมาในอดีตได้ トラบที่เราเห็นประโยชน์ของการอยู่ร่วมกัน

เมื่อ 2-3 วันก่อนผมได้มีโอกาสพูดอะไรเล็กน้อยในงานที่จัดร่วมระหว่าง สสส.
(สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ) และมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เพื่อส่งเสริม
บทบาทของนักศึกษาในการสร้างความปรองดอง ได้ทราบว่า สสส. จะมีเครือข่าย 11 แห่ง และจะ
จัดงานปลูกสำนึกเช่นนี้อย่างต่อเนื่อง ครั้งนี้เป็นการเปิดตัวเครือข่ายแรกของ สสส. ผมขอนำสิ่งที่ผม
ได้พูดในวันนั้นมาเล่าต่อครับ

ในเบื้องต้นผมคิดว่าความรักกันของคนในชาตินั้นเป็นสิ่งสุดยอดในเชิงอุดมคติ แต่ใน
ความเป็นจริงแล้วไม่มีทางเป็นไปได้ ประชาชน 64 ล้านคนจะรักกันหมดได้อย่างไร แค่เพื่อนบ้าน
แยะ ๆ บางคนก็ไม่มองหน้ากันแล้ว เราควรพูดถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสันติมากกว่า ถ้ามีเรื่องราว
แตกหักกันในความคิดก็สมควรปรองดองโดยใช้สติไตร่ตรองว่าถ้าไม่อยู่ร่วมกันอย่างสันติและอย่างอดทน
ซึ่งกันและกันแล้ว คนที่เสียประโยชน์ก็คือพวกเรากันเองนี่แหละ

หากเราทะเลาะกัน ฮ่าฟันกัน คนชาติอื่นเขาไม่มีส่วนได้ส่วนเสียเท่ากับพวกเรากัน
เองหรอก ดังนั้นถ้าไม่พยายามยอมรับความแตกต่างของความเห็นซึ่งกันและกัน มุ่งทำลายคนที่
คิดเห็นไม่เหมือนเราแล้ว ความสงบสุขก็เกิดขึ้นไม่ได้

ถ้าเรายอมรับว่าข้างบนคือความหมายของการปรองดองแล้ว อะไรเล่าคือสิ่งที่เหล่านักศึกษาศึกษาสามารถช่วยให้เกิดความปรองดองขึ้นมาในชาติได้ ผมเห็นว่ามีอยู่ด้วยกัน 4 เรื่องที่ช่วยได้ดังต่อไปนี้

(1) ตัวนักศึกษาในฐานะผู้จะรับผิดชอบชาติและสังคมต่อไปในเวลาอันใกล้ต้องซึมซับและร่วมสร้างคุณค่าของวิถีประชาธิปไตย (democratic value) ซึ่งได้แก่การเคารพและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่เห็นแตกต่างไปจากตน พุดง่าย ๆ ว่า “แตกต่างในความเห็น แต่ไม่แตกแยกในความเป็นสังคมสันติสุข”

ประชาธิปไตยไม่ใช่การหย่อนบัตรเลือกตั้ง แต่เป็นวิถีของการดำเนินชีวิตประจำวัน คนที่เห็นคนอื่นเป็นคนมีชีวิตจิตใจเช่นเดียวกับตนเอง อุดทนกับความแตกต่าง เคารพความเท่าเทียมกันของมนุษย์ ฯลฯ นั่นคือคนที่ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย

สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญของความปรองดองของคนในชาติ ความอดทนอดกลั้นกับคนที่แตกต่างจากตนเองไม่ว่าในการดำรงชีวิต ฐานะทางเศรษฐกิจ ความคิดเห็น คือถนนสู่ความเป็นสันติสุขของสังคม ถึงแม้สมาชิกจะไม่รักกันก็ตาม

(2) นักศึกษาต้องอ่านและศึกษาเรียนรู้ความเป็นไปของสังคมของตน ทั้งในระดับรวมและระดับย่อย เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องของสิ่งที่เกิดขึ้น และมีวิจารณญาณอันเหมาะสมของตนเอง การรับรู้อย่างฉาบฉวย คิดไม่ทัน ไม่ใช่สมองไต่ร่อง เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อความปรองดองและการมีสังคมสันติสุข

การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจสังคมอย่างถูกต้องสู่ครอบครัว เพื่อน ๆ และเยาวชนในโรงเรียน เป็นหน้าที่ของนักศึกษาในฐานะพลังสำคัญของสังคม งานเช่นนี้อาจอยู่ในรูปของงานอาสาสมัคร หรืองานที่กระทำไปตามธรรมชาติ

(3) นักศึกษาต้องมีความสามารถในการร่วมรับรู้ความรู้สึกหรือประสบการณ์จากการจินตนาการว่าหากอยู่ในสถานการณ์เช่นเขาเหล่านั้นแล้วจะเป็นอย่างไร ดังที่ฝรั่งเรียกว่า empathy (ไม่ใช่ sympathy ซึ่งหมายถึงความถึงการเห็นอกเห็นใจ)

ความสามารถนี้จะทำให้นักศึกษาเข้าใจการมีความแตกต่างในความคิดเห็น และเมื่อเข้าใจแล้วก็จะเคารพยอมรับความคิดเห็นที่ต่างต่างนั้นได้ ตัวอย่างเช่นหากจินตนาการได้ว่าคนถูกรังแกแย่งที่ดินไปรู้สึกอย่างไร ก็จะเข้าใจว่าเหตุใดเขาจึงมีความคิดเห็นดังที่แสดงออกมา ความสามารถในเรื่อง empathy เช่นนี้จะทำให้เกิดความอดทน อดกลั้น กับความแตกต่างในความคิดเห็น

(4) นักศึกษาต้องพยายามเข้าใจว่าผลประโยชน์ของชาติคืออะไร เหตุใดชนในชาติจึงจำเป็นต้องยึดถือมันเป็นเรื่องใหญ่ คำพูดที่ขอยกมาต่อไปนี้อาจทำให้เห็นประเด็น “ประธานาธิบดีเปลี่ยนแปลงได้ รัฐบาลเปลี่ยนแปลงได้ แต่ผลประโยชน์ของชาติจะไม่มีวันเปลี่ยนแปลง” (คำพูดของอดีตประธานาธิบดีริชาร์ด นิกสัน ของสหรัฐอเมริกา)

ไม่มีใครหวงแหนและรักษาผลประโยชน์ของชาติเท่าคนของชาตินั้นหรอก ชาติใดเขาก็ดูแลผลประโยชน์ของชาติเขาด้วยกันทั้งนั้น (อย่าไปหลงความคิดอันเจตจรัสของนักวิชาการบนหอคอยงาช้างว่าต้องรักเพื่อนร่วมโลกเสมอคนในชาติตัวเอง ทรัพยากรของชาติหรือแหล่งวัฒนธรรมที่อยู่ในชาติของตนเองควรเป็นมรดกของโลก) ความจริงของชีวิตก็คือคนทุกชาติล้วนเห็นแก่ประโยชน์ของชาติตนเองทั้งนั้น ถ้าชาติไหนเขาไม่ดูแลผลประโยชน์ของชาติตัวเองเท่าชีวิตแล้ว ในเวลาไม่นานนักก็จะมีอะไรเหลือให้ลูกหลาน

ทั้ง 4 ข้อนี้นักศึกษาควรซึมซาบและนำไปแพร่หลายต่อ เราเป็นชาติที่ถือได้ว่ามีประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งในชาติไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะปม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม ฯลฯ เพื่อนบ้านเราเหล่านี้ล้วนผ่านข้อขัดแย้งในอดีตมาอย่างหนัก ได้ฆ่าฟันกันตายเป็นแสนเป็นล้านคน และปัจจุบันเขาก็อยู่กันได้อย่างสันติสุข

บ้านเรามีความหวังอยู่มากในการปรองดองเพื่อสร้างสังคมสันติสุข เราควรใช้สติไตร่ตรองภายใต้คุณค่าของวิถีประชาธิปไตยว่าหากเราได้ เราได้ด้วยกัน และหากเราเสีย เราก็เสียด้วยกัน มันไม่มีหนทางอื่นให้เดินอีกแล้วหลังจากคนไทยได้ทะเลาะฆ่าฟันกันอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน นอกเสียจากการร่วมกันสร้างสังคมสันติสุขครับ
